

1. Mappīq (מפיק)

Mappīq je tečka, která se klade do koncového ה, má-li se vysloviti ve své souhláskové platnosti, tedy jako *h*, na př. גָּבַהּ *gābah* 3. m. 'byl vysoký', אֶרְצָהּ 'arṣāh 'její země' (proti אֶרְצָה 'arṣā 'k zemi').
(sg ps. viz. str. 42 Pozn. II) (akk. směrovy)

Pozn. V rukopisech se vyskytuje mappīq též v koncovém י:

קָו *qāw* 'provaz, šňůra', a v koncovém י: גּוֹי *gōj* 'pohanský národ'.

Čtyřikrát je též uprostřed slova v א (srv. וַיְבִיאוּ *wajjābī'ū*, Gen. 43, 26); zajišťuje čtení אֵי jako souhlásek.

2. Rāpāe (רפה)

Rāpāe je vodorovná čárka nad konsonantem, která v rukopisech upozorňuje na to, že souhlásku pod ní je čísti jako spirant, že v ní není ani dāgēš ani mappīq. V tiscích je vzácná.

3. Maqqēp (מקף)

Maqqēp (spojovatel) je vodorovná čárka mezi slovy, která k sobě patří a tvoří smyslem jeden celek. Spojuje slova dvě:

כָּל-אָדָם 'všichni lidé', nebo tři:

אֶת-כָּל-עֵשֶׂב ^{a)} 'všechnu bylinu', nebo čtyři:

אֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ 'vše, co mu (bylo)' = 'vše, co měl'.

Toto spojení způsobuje, že se hlavní přízvuk posouvá na konec takového celku a proto některé samohlásky předchozích slov se někdy krátí.

V našich případech: כָּל *kāl* místo כֹּל *kōl* 'všechn'; אֶת *'æt* místo אֵת *'ēt*, značka akusativu.

Maqqēp bývá hojně po jednoslabičných slovech, jako jsou: אֵם 'jestliže', אֵת 's' a znak akusativu, עַד 'až', אֵל 'ne' (v zákazu), אֵל 'k', עַל 'na', עִם 's', מִן 'z', 'od', פֶּן 'aby ne', גַּם 'též', כִּי 'že', 'neb'

14 a) אֲדָמָה *adj.* 11 μέσος *medius* middle mittlerer közepestő střední

-כֹּל 'všechn', אֵין 'není', אֲשֶׁר 'který'. Stojí též před יָנָא 'tedy', 'nuže', 'přece'. Zamezuje se jím též srážka dvou slabik, které mají obě hlavní přízvuk (srv. Gen. 1, 3; 3, 16; 6, 9; 7, 11).

2

4. Pāsēq (פִּסֵּק)

Pāsēq (zastavovatel) je svislá čárka mezi slovy, která brání jejich spojování v proudu řeči. Užívá se jí, když předchozí slovo končí touž souhláskou, kterou následující slovo začíná (1. Paral. 22, 3), když jdou za sebou dvě stejná slova (Gen. 46, 2), chrání před nedorozuměním (Gen. 18, 21 má כֹּלְהָ | עֲשׂוּ, slovo כֹּלְהָ značí zde 'opravdu', ne substantivum 'pobití') a klade se k jménu božímu (žalm 119, 156). Po ní mají explosivy k, p, t, b, g, d dāgēš lene.

b) כֹּלְהָ q, pi, ru + n 206 συνελέω perficere to finish (be) enden bevégezni skončit, skoncovat

3

4

5

6

5. Mæṭæḡ (מֵתָג)

1. Jméno znamená „uzda“. Je to svislá čárka vlevo od samohláskové značky (vyjma u ḥōlām). Označuje vedlejší přízvuk a chrání výslovnost samohlásky, u níž stojí.

A) T. zv. lehké mæṭæḡ stojí

a) u samohlásky v druhé otevřené slabice před slabikou přízvučnou:

הָאָדָם hā'ādām 'člověk' (s urč. členem).

b) V čtvrté otevřené slabice před přízvukem:

מֵהַתִּכּוֹנֹת mēhattikōnōt 'než prostřední' (žen., Ezech. 42, 5);

c) jestliže je druhá slabika před přízvukem zavřená, stojí mæṭæḡ v třetí otevřené, je-li třetí zavřená, je ve čtvrté otevřené:

הָאַרְבָּעִים hā-'ar-bā-'im 've 40. (roce)', Num. 33, 38;

d) je u dlouhé samohlásky, za níž je š'wā a potom přízvučná slabika; chrání dlouhou samohlásku v zavřené slabice před maqqēp a upozorňuje u qāmæš, aby se čtlo jako ā: קָטְלָה qā-t'-lā 'zabila'; שָׂת־לִי šāt-lī 'vložil mi'; בָּתִּים bātīm 'domy'; לָמָּה lām-mā 'proč?'; אַנָּה 'ānnā 'ach!'; שָׁמָּה šāmmā 'tam'; יָמָּה jāmmā 'na moře';

א) תִּכּוֹן adj. 11 μέσος medius middle mittlerer középsó střední

א) שָׂת q, ho 86 τιθέναι sedere, ponere to set seben helyezni posadit 45
ülletni

7

8

e) stojí u samohlásky, za níž jde ḥātēp: **הַאֲנָשִׁים** *hāʾnāšim* 'muži'; **יֵעֲלֶה** *jaʿalē* 'vystoupí'; **פַּעְלוֹ** *pāʿolō* 'jeho dílo'. Promění-li se ḥātēp v samohlásku plnou, stojí před ní mæṭæg: **נַעֲלֶה** *naʿalēkā* 'tvůj střevíc'; **פַּעֲלֶה** *pāʿalēkā* 'tvé dílo'; **יִהְיוּ** *jæḥæzqū* 'budou silni'; **נַעֲלֵשׁ** *naʿalēš* 'sandaal' *Sandale saru* 'střevíc'

f) u sloves **הָיָה** *hājā* 'byl' a **חָיָה** *hājā* 'žil' stojí mæṭæg, když jejich první písmena nemají samohlásek a před nimi je i. *např.: יִהְיֶה*

Pozn. I. Mæṭæg chrání délku samohlásky a brání tím často nedorozumění: **יִרְאוּ** *jirʾū* 'oni se bojí', proti **יֵרְאוּ** *jirʾū* 'oni vidí'; **יִישְׁנוּ** *jišnū* 'oni spí', proti **יֵישְׁנוּ** *jišnū* 'oni opakují'.

B) Pozn. II. T. zv. těžké mæṭæg má stejné znamení jako lehké a stává *f) יֵשׁ 55 τὸ βέλος sagitta arrow Pfeil nyíl (wesszõ) šíp*

1. u tázací částice **הָ** *ha*: **הֲאֵתָהּ** *hāʾattā* 'zdaž (jsi) ty' (2. Sam. 7, 5); (9)

2. u urč. členu **הָ** *ha* před laryngálami: **הַחֲכָמָה** *haḥkāmā* 'moudrost', **הַחֲצִיִּים** *haḥiṣšim* 'šipý', **הָעִוְרִים** *haʿiwrim* 'slepci' a p.

3. u předložek **לְ**, **בְ** a **כְ** před následujícím šōwā: **לְמַנְצֵהוּ** *lamnaššēh* 'hudebnímu dirigentovi' (žalm 11, 1 a j.). (10)

Ar. § 115. Q^orē, k^otīb, mimořádné body a smíšené tvary.

H. § 15. Q^orē, k^otīb, mimořádné body a smíšené tvary

1. Když masoreté prováděli konečnou úpravu starozákonního textu, neodvažovali se něco měniti v souhláskovém textu biblickém, a proto chyby jednak gramatické, jednak textové — podle svého mínění — označili v textu kolečkem (circellus) nebo hvězdičkou (asteriscus) a na okraji poznamenali, jak se místo psaného (**כְּתִיב**) má správně čísti (**קָרִי**). Správné čtení dostaneme, jestliže vokálické značky, které jsou psány u *k^otīb* (výrazu psaného), ale nepatří k němu, dáme ke konsonantům *q^orē* (výrazu, jenž má býti čten), napsaným na okraji. Časem nevíme, jaké vokály by měly ke *k^otīb* patřiti. Tak je na př. v Gen. 24, 33 psáno **וַיִּישַׁם**, *q^orē* je **וַיִּישַׁם**, což je vokalisováno **וַיִּישַׁם** *wajjūšām* 'a bylo předloženo'. *K^otīb*

g) 3m.sg. impf. hoř < יִשַׁם, ho 588 ז' וְהָיָה כִּי יִשַׁם הַיָּד הַיְמָנִית, helyezni: klat'el

ה) * עֶפְלִי 1) boule, opuchlina m. 2) kopec, Ofel X m.pl. טַחֲוֹרִים nadot na zlate' zi'le, opuchliny

je וַיִּשֶׁם; masoreté v textu označili tvar kroužkem (וַיִּשֶׁם) a připojili tuto poznámku: וַיִּשֶׁם קָרִי (וַיִּשֶׁם). Z toho plyne, že konsonantní text má omylem psáno *jōd* místo *wāw*. Často tvary v q^{erē} poskytují opravdu lepší čtení. Jindy masoreté naznačují, že na příslušném místě má se užítí slušnějšího tvaru. V 1. Sam. 12

5, 6 je k slovu בַּעֲפָלִים poznámka: בַּעֲפָלִים בַּטַּחֲוֹרִים קָרִי; to značí, že místo slova טַחֲוֹרִים jest užítí při čtení slova עֲפָלִים. Obě slova značí haemorrhoidy, ale slovo טַחֲוֹרִים je pokládáno za slušnější. V 2. Král. 18, 27 se praví: 13

עַל־הָאֲנָשִׁים הַיֹּשְׁבִים עַל־הַחֲמָה לֶאֱכֹל אֶת־חֲרִיָּהֶם וּלְשִׂתּוֹת אֶת־שִׁינֵיהֶם עִמָּכֶם:

„k mužům, přebývajícím na hradbách, aby jedli výkaly své a pili moč svou s vámi“. Slovo חֲרִיָּהֶם 'výkaly', je podle masoretského výkladu méně slušné a podle poznámky קָרִי צוֹאָה má býti nahrazeno slušnějším צוֹאָה, jehož samohlásky jsou slovu חֲרִיָּהֶם podloženy, tedy חֲרִיָּהֶם (צוֹאָתָם). Podobně místo שִׁינֵיהֶם (od slova שִׁיץ, 'moč') je čísti podle poznámky קָרִי מִימֵי רַגְלֵיהֶם קָרִי 'moč', tedy מִימֵי רַגְלֵיהֶם. Srv. Deuter. 28, 30 a j. 14

sg. מִימֵי pl. מִימֵי in p. מִימֵי cstr. מִימֵי také מִימֵי 584 ^{to' uššop} ^{water} ^{viz voda} _{aqua Wasser}

Někdy se stává, že slovo chybně napsané přichází často a protože je čtenáři známo, není proto potřebí, aby bylo v poznámkách ustavičně opravováno. Samohlásky q^{erē} jsou prostě slovu ketib podloženy. To se nazývá q^{erē} perpetuum. Často se objevuje v Pentateuchu tvar הוּא s významem 'ona' a stojí tedy na místě tvaru הִיא. Masoreté naznačili správný tvar ženského rodu vokalizací a píší na příslušných místech הִיא. U jména יְרוּשָׁלַם je psaní místo masorety žádaného יְרוּשָׁלַיִם; ketib ukazuje na יְרוּשָׁלַם. Slovo נַעֲרָה 'dívka', má q^{erē} נַעֲרָה, ketib נַעֲרָה. U číslovek שְׁנַיִם a שְׁתַּיִם, 'dva, dvě', zní q^{erē} שְׁנַיִם, שְׁתַּיִם, ketib je čísti שְׁנַיִם, שְׁתַּיִם.

- Ar.** 1. Q^{erē} jsou v aram. částech SZ poměrně častější než v hebrejských. Vždy je u zájmena osobního 2. sg. m. (§ 127), u suffixu téže osoby (§ 127) a 3. sg. fem. (§ 128).

2. Mělo-li se slovo z textu při čtení vůbec vypustiti, značili to masoreté tím, že slovo nevokalisovali. Tak v 2. Sam. 13, 33 je poznámka k slovu **ק' ולא כתִיב** *q'rē w'lō k'tīb* 'napsané, ale nečtené' (srv. 2. Král. 5, 18; 2. Šam. 15, 21; Ruth 3, 12; Jerem, 38, 16; 39, 12; 51, 3). Naopak, kde mělo býti slovo doplněno, ponechána byla v textu mezera, do ní vepsána ○ se samohláskami slova, jež mělo býti doplněno, a k tomu přičiněna poznámka: **קרי ולא כתִיב** *q'rē w'lō k'tīb* 'čteno, ale nenapsáno'. Tak je psáno v knize soudců 20, 13 ○, v poznámce je **בני**, t. j. chybí slovo **בני** 'synové'. (Srv. 2. Sam. 8, 3; 16, 23; 18, 20; 2. Král. 19, 31; 19, 37; Ruth 3, 5, 17; Jerem. 31, 37; 50, 29.)

3. Odstranění celého slova nebo jeho části se dalo tak, že kritické udělali nad příslušná písmena tečky a do poznámky napsali **נקוד על** 'bodování nahoře'. Tyto body slují mimořádnými (puncta extraordinaria) a jsou na těchto místech Starého zákona: Gen. 16, 5; 19, 33; 37, 12; 18, 9; 33, 4. Num. 3, 39; 9, 10; 21, 30; 29, 15. Deuter. 29, 28; 2. Sam. 19, 20; Izai 44, 9. Ezech. 41, 20; 46, 22; žalm 27, 13. Na př. je psáno v Gen. 18, 9: **אלין** s poznámkou **נקוד על אין** 'bodování nad אין', t. j. tato tři písmena se nemají čísti. Nebo v Gen. 33, 4 je podle toho vypustiti celé slovo **וישקהו** 'a políbil ho'.

4. Kde bylo možno čísti slovo dvěma správnými způsoby, punktovali naqdanové (punktátoři) oběma a dali tak čtenáři na výběr. Punktování slova **שתים** ukazuje na dvojí čtení, buď **שתים** nebo **שתים**. Takové případy se nazývají smíšenými tvary. Srv. Gen. 16, 11; žalm 7, 6; Ezech. 36, 11.

5. Jméno boží zní v konsonantním textu **יהוה**, punktováno podle starých rukopisů **יהוה** (Kittel), ale v pozdější tradici **יהוה**. Není však vyslovováno, nýbrž na jeho místě je vždy čteno jen **אדני**. Samohlásky tohoto slova byly připisovány k tvaru **יהוה**; počáteční י nemá ovšem šewā compositum jako א. Tvar na י־ má funkci rozlišovací a značí jméno Boha proti tvaru na י־, jenž

znamená 'moji pánové, moje panstvo'. Následuje-li za אֲדֹנָי slovo יהוה, čte se místo יהוה slovo אֱלֹהִים, aby se אֲדֹנָי nevyslovovalo dvakrát, ale slovo יהוה se punktuje samohláskami slova אֱלֹהִים a píše se tudíž יהוה (Kittel יהוה). Srv. Izai. 28, 16. (Gesenius-Kautzsch str. 70 a 310. Beer, I. str. 49.)

Ar. 5. Jméno Boží יהוה se v aramejských částech Starého Zákona nevyskytuje.

Ar.+H. Pozn. Tora se dělila původně v části zvané פְּרָשִׁיּוֹת (sg. פְּרָשָׁה), velké označovány byly třemi stejnými písmeny, malé jedním; počínaly-li novou řádkou, sluly otevřené (פְּתוּחוֹת) (značeny פפפ a פ), počínaly-li uprostřed řádky, jmenovaly se zavřené (סְתוּמוֹת) (značeny פפפ a פ). I menší oddíly biblických knih jsou podobně značeny.

Ar.

§ 116. Přízvuk.

Přízvuk v aramejštině je též důrazový, ale patrně byl silnější než v hebrejštině.

1. Podobně jako v hebrejštině je v biblické aramejštině přízvuk slovní většinou na poslední slabice: na př. דְּהַב *d^háb*, často též na předposlední: נִפְּלָה 'padly', סָפְּתָה 'skončila', עָלָהּ 'na něm', כָּנְמָה 'takto', מֶלֶךְ 'král'.

H.

§ 16. Přízvuk הַטְעָמָה

1. V hebrejštině je přízvuk důrazový (expiratorní), dosti silný. Slovní přízvuk je většinou na poslední slabice, takto přízvukované slovo sluje מִלְרַע (*milra^h* 'zdola'). Znamením přízvuku je ˘: דְּבָרָה *dā-bār* 'slovo'. V jistých případech je přízvuk na předposlední slabice a pak se nazývá slovo takto přízvukované מִלְעִיל (*mil'el* 'shora'): מֶלֶךְ *mælæk* 'král'; דְּבָרֵנוּ *d^hbārēnū* 'naše slovo'; קָטַלְתָּ *qāṭaltā* 'ty jsi zabil'.

2. Někdy má slovo dvoji význam podle různé polohy přízvuku: בָּנִי *bānā* 'stavěli', בָּנִי *bānū* 'v nás'; מֵתָה *mētā* 'mrtvá', מֵתָה *mētā* 'zemřela'.

3. Vedlejší přízvuk se označuje jen na otevřených slabikách značkou *mætæg* (§ 15,5): קָטַלְתָּ *qā-tlā* (*qā-* má vedlejší přízvuk), שֹׁמְרִים *šōm^rrīm* 'strážci' a p.

4. Jména mají celkem silnější přízvuk než slovesa. Imperativy a infinitivy constr. mají slabší přízvuk než ostatní tvary slovesné. Proto se vokál jejich předposlední slabiky před přízvukem nedlouží, nýbrž redukuje (נָלָה, שָׂאוּ, קָטַל).

Ar.

§ 117. Akcenty.

Aramejské partie Starého Zákona jsou opatřeny akcenty prosaickými (§ 17, 4) obdobně jako hebrejské. Viz § 17: 1—6, 9.

7. V soustavě poetické je 12 rozlučovacích akcentů. Nejdůležitější jsou sillūq (se sōp pāsūq), dále ʿōlā wəjōrēd, jenž dělí verš na dvě poloviny, a ʿatnāḥ, jenž dělí kratší verše a oddily

4) $\frac{1}{\text{—}}$ po ʿōlā wəjōrēd ($\frac{2}{\text{—}}$). Ostatní jsou: $\frac{1}{\text{—}}$ r^oḥīa^c gādōl, $\frac{1}{\text{—}}$ r^oḥīa^c muḡrāš,
3) $\frac{1}{\text{—}}$ šalsæləṭ g^odōlā, $\frac{1}{\text{—}}$ šinnōr, $\frac{1}{\text{—}}$ r^oḥīa^c qātōn, $\frac{1}{\text{—}}$ d^oḥī, $\frac{1}{\text{—}}$ pāzēr, $\frac{1}{\text{—}}$
mahpak l^oḡarmēh, $\frac{1}{\text{—}}$ ʿazlā l^oḡarmēh.

8. Spojovací akcenty soustavy poetické jsou: $\frac{1}{\text{—}}$ mēr^okā,
 $\frac{1}{\text{—}}$ mūnaḥ, $\frac{1}{\text{—}}$ ʿillūj, $\frac{1}{\text{—}}$ ṭarḥā, $\frac{1}{\text{—}}$ galgal, $\frac{1}{\text{—}}$ mahpak, $\frac{1}{\text{—}}$ ʿazlā, $\frac{1}{\text{—}}$
4) $\frac{1}{\text{—}}$ šalsæləṭ q^oṭannā, $\frac{1}{\text{—}}$ šinnōriṭ.

9. Při sillūq, ʿatnāḥ a ʿōlā wəjōrēd jsou pravidelně tvary pauzální (§ 19), časem i u méně významných rozlučovacích akcentů.

např. u r^oḥīa^c

§ 118. Slabika. Srov. § 18.

§ 18. Slabika

Ar. 1. a) Jako v hebrejštině začíná slabika jedinou souhláskou.

H. 1 a. Každá hebrejská slabika smí začínati jen jednou souhláskou: **בִּינְתָנוּ** *bī-nā-tē-nū* 'náš rozum'. Dříve se za jedinou výjimku uvádělo slovo **שְׁתַּי, שְׁתַּיִם** 'dvě', čtlo se *štajim, štē*, ale dnes se vykládá jako kompromisní psaní za *š^otajim* nebo za *šittajim* (§ 18, 4).

1 b. Slabika nesmí začínati samohláskou. Jedinou výjimkou je v tiberiadském podání spojka v tvaru **וּ** *ū* před retnicemi (**פַּמַּב**) a souhláskou se š^owā hlasným: **וּפְרִי** *ūp^orī* 'a plod', **וּמֶלֶךְ** *ūm^olæk* 'a král', **וּבַיִת** *ūbajit* 'a dům', **וּגְדֹלִים** *ūḡ^odōlīm* 'a velcí'.

Ar. b) Výjimka jako v hebrejštině: **וּ** = *ū*- před retnicemi a před š^owā: **וּפִּם** 'a ústa', **וּשְׂעָר** 'a vlas'. *a) hebr. פֶּה*

2. Slabiky otevřené a zavřené jako v hebrejštině.

H. a) otevřené, které končí na samohlásku, a b) zavřené, končí-li souhláskou. Obojí mohou býti opět přízvučné nebo nepřízvučné. Otevřenou slabikou je **יָצָאתִי** *jā-šā-tī* 'vyšel jsem', **מְלָאכָה** *m^o-lā-kā* 'práce', 'řemeslo', **בִּינָה** *bī-nā* 'rozum' (§ 7, 1, 9, 2).

H. 3. Otevřená slabika má zpravidla dlouhou samohlásku; podle některých je $\frac{1}{\text{—}}$ u segolat (§ 44, č. 6) a před zájmennými pří-

ponami v otevřené slabice dlouhé: מֶלֶךְ *mēlæk* 'král'; דְּבַרְךָ *d̄-bā-rē-kā* 'tvé slovo' (v pause, § 19.) Jinak je krátká samohláska u jmen, která mají v předposlední slabice _ : נָעַר *nā'ar* 'chlapec', זַיִת *zá-jit* 'oliva', též před ה_ *ā*, které značí směr: מִדְּבָרָה *mid-bá-rā* 'na poušť', a před zájm. příponami u sloves: קָטַלְנִי *q̄-tā-lá-nī* 'zabil mne'.

- Ar.** a) s hlavním přízvukem mají vokál dlouhý (בַּעַא 'hledal', בַּעֲיִנָא 'hledali jsme'); někdy krátký: אָמְרוּ 'řekněte!', אָבִי 'můj otec', רַגְלַיִן 'nohy',
- b) s vedlejším přízvukem mají vokál dlouhý (עַלְמִין 'věky'); krátký jen pod vlivem laryngál (שַׁעֲתָא 'hodina', לְהֵייוֹן 'nechť ony jsou', נְהִירוּ 'moudrost') a v 6 ojedinelých případech (viz Bauer-Leander s. 15 n).
- c) nepřízvučné mají vokál dlouhý (הֹרְקִין 'hořící') nebo redukovaný (š^owā): יָתַב 'zasedl', עֵמַר 'vlna'); krátký jen před virtuálně zdvojenou laryngálou (מִחֵן 'slitovati se') a před stejnými dvěma konsonanty (לְבַבָּהּ 'jeho srdce').

H. 4. Okolnost, že otevřené slabiky končí dlouhou samohláskou, souvisí pravděpodobně se způsobem přednesu textů v liturgii.

Ar. 4. V aramejštině není otevřená slabika před přízvukem prodlužována, nýbrž se redukuje: דְּבַר < **dabár* [hebr. דְּבַר].

H. 5. Zavřené slabiky přízvučné mají samohlásky buď dlouhé, na př. דְּבַר *dā-bār* 'slovo', בּוֹר *bór*, 'cisterna', nebo krátké, na př. שָׁמַע *šā-mā* 'slyšel', בָּבֶל *bā-bəl*, 'Babylon'.

6. Nepřízvučné zavřené slabiky mají vždy jen krátkou samohlásku: מִשְׁפָּט *miš-pāt* 'souzení'; מִשְׁפַּחְתִּי *miš-paḥ-tī*, 'moje rodina'. Zavřenými nepřízvučnými slabikami jsou jmenovitě částice jako אִם *'im*, 'jestliže', מִן *min*, 'od', 'z', עִם *'im*, 's', které stojí obyčejně před maqqēp, ztrácejí tudíž přízvuk a tvoří s následujícím výrazem jakoby jeden celek.

H. Pozn. I. Souhláska s hlasným š^owā tvoří samostatnou slabiku, i když její samohláska je kratší (Ungnad str. 25 n. zve ji poloviční slabikou, srv. i Bauer-Leander str. 174.) Někteří počítají souhlásku se š^owā jako předrážku následující slabiky nebo ji kladou na konec slabiky: בְּרִית *b^o-rīt*, 'smlouva' יַעֲמֹד *ja-'amōd*, 'bude státi'. Ti, kdo kladou souhlásku s š^owā na konec předchozí slabiky, mluví o t. zv. volně zavřené slabice (Hornyánszky a j.) Srv. § 11, 3, pozn. IV

Pozn II Ti, kdo vykládají, že na konci slova mohou býti dva konsonanty (*ʿatt, qāṭalt* a pod.), mluví též o dvojnásob zavřené slabice (srv. § 11, 3, 3 a pozn. I.)

Pozn. III. Někdy se mluví ještě o slabice zostřené, která končí tou souhláskou, kterou následující slabika začíná. Jde tedy o slabiku zavřenou.

Ar. 5. Zavřené slabiky

a) s hlavním přízvukem mají samohlásky dlouhé (לְהוֹי 'jim', שָׁמַת 'položil jsi') nebo krátké (רָשַׁמַת) 'napsal jsi', דָּהַב 'zlato'). *by 2.m.sg.pf. pe < םוּר*

b) s vedlejším přízvukem stejně jako

c) nepřízvučné mají vokály krátké (עַמְמִיּוֹ 'národy', גָּבַח 'jáma', מֶלֶכָּא 'král'). *עֲמִיּוֹ empf.: םוּר*
hebr. אֵל

Ar. Pozn. I—III. na str. 49 platí i pro aramejštinu.

H. Následující tabulka ukazuje výskyt samohlásek ve slabikách. Některé vokály se v určité slabice mohou vyskytnout jen v sousedství laryngálů a příklady toho jsou v závorkách:

Samo- hláska	Slabika otevřená		Slabika zavřená	
	přízvučná	nepřízvučná	přízvučná	nepřízvučná
a	קָטְלָנִי (נֶעֱרַר)	(יַעֲמֹד, יַעֲמֹדוּ)	שָׁמַר	כִּדְבָר
æ	—	(יַחֲזֹק, יַחֲזֹקוּ)	בָּבֶל	(יַחֲכֹם), וַיֹּאמֶר
e	—	—	תִּדְבְּרָנָה	—
i	—	—	וַיֵּשֶׁב	מִשְׁלִי
ä	—	קָדְשִׁים פְּעֻלָּי שָׂדְשִׁים	—	קָרְבָּנִי, וַיִּקָּם
o	—	—	תִּקְטְלָנָה	—
u	—	—	—	שְׁלֹחַן
ǣ	מִלְכָּה בְּנִיָּה	—	—	—
ē	סֶפֶר	בֵּיתִי פִלְטָה	עֵזְרֵי חֵיק	—
ī	מִלְכִּי	פִּידוֹן	צִדִּיק	—
ā	לֵךְ	פָּבֵד	דְּבַר	—
ō	שִׁירֹו קָדֶשׁ	מוֹשֶׁב	שָׁלוֹם	—
ū	קָטְלוּ	תִּהְיֶה הַדּוֹמָה	בְּחֹר	—
◌◌	—	שָׁמַר	—	—
◌◌	—	אֲדַמָּה	—	—
◌◌	—	אֲלֵהֶם	—	—
◌◌	—	הֲלִי	—	—

jen v polovič-
ních slabikách

H. Přehled slabik:

Otevřená	Zavřená
<p>přízvučná: בִּינָה נֵעַר</p> <p>samohlásky jen dlouhé, výjimky jako נֵעַר.</p>	<p>přízv.: בָּבֶל דָּבָר אֵינָה לָמָּה</p> <p>samohlásky dlouhé i krátké</p>
<p>nepřízvučná: חָכֵם</p> <p>samohlásky dlouhé, výjimky jako פְּעֻלָּתְכֶם.</p>	<p>nepřízv.: אָמוּ מִדְּבָר</p> <p>samohlásky jen krátké.</p>

Ar.

Přehled slabik (a jejich vokálů):

	otevřená	zavřená
s hlavním přízvukem:	vokál dlouhý, výjimečně krátký	dlouhý i krátký
s vedlejším přízvukem:	dlouhý výjimečně krátký	krátký zřídka dlouhý
nepřízvučná:	dlouhý nebo redukovaný (výjimečně krátký)	krátký zřídka dlouhý

241

H. § 19. Pausa

1. Pro souvislost řeči (kontext) platí částečně jiná pravidla přízvuková než pro pausu, t. j. konec řeči. Většina tvarů se v pause mění. Pausální postavení má slovo u rozlučovacího akcentu (§ 17.)

2. Krátké samohlásky tvarů kontextových (normálních), které mají přízvuk, v pause se dlouží: מַיִם *majim*, 'voda', p. מַיִם *mājim*; לָקַח *lāqah* 'vzal', p. לָקַח *lāqāh*. V pause přicházejí někdy i kvalitativní změny samohláskové:

a) 3. m. sg. pf. hi < 777 hi, ho 52 (διασκεδάσινυμι) (foedus) rumpere to break (a covenant) (=zerstreuen) (Abkommen) brechen =zrušit, porušit (emlou. au)

H.

se mění v : אָרִיץ, p. אָרִיץ; se mění někdy v : לְעוֹלָם וָעֶד (kont. tvar je עַד) 'na věky věků'; se mění v : kont. הִפֵּר 'zlomil', p. הִפֵּר; dává : יֹאכַל 'jí', p. יֹאכַל; dává : דִּבֶּר 'mluvil', p. דִּבֶּר.

3. Místo redukovaných samohlásek kontextu jsou v pause původní plné, případně zdloužené samohlásky:

הָצִי ḥašī, 'polovina', p. הֶשֶׁי ḥēšī
 לָהִי ləhī, 'tvář', p. לֶאֱהִי ləəhī ⁶⁾ 20η σιαγών maxilla jaw kinnbacke ^{=čelist} állkapocs
 בָּךְ bəkā, 'v tobě' (muž.), p. בְּךָ bāk
 נָתַנָּה nātānā, 'dala', p. נֶתְנָנָה nētānā ⁷⁾ m. pl. pf. < 19 q. hit 18 στάξω sillaxo
 נָטַפּוּ nātāpū 'krápalí', p. נֶטְפְּפוּ nētāpū ⁸⁾ to drop / tropfen esapagmi = kapat
 יִמְשֹׁלוּ jimšölū 'panují', p. יִמְשֹׁלוּ jimšölū.

4. Často je v pause přízvuk na slabice předposlední místo na poslední:

אֲנֹכִי ʾānókī 'já', v p. אֲנֹכִי ʾānókī.
 אַתָּה ʾattā, 'ty', v p. אַתָּה ʾattā.
 כָּבְדָה kābədā 'byla těžká', p. כָּבְדָה kābədā.

Naopak je tomu na př. u tvarů jako וַיָּמָת wajjāmāt, 'a zemřel', v p. וַיָּמָת wajjāmōt.

Ar. - § 119. Pausa.

Pausální tvary v aramejštině se neliší od kontextových. Kde však masoretská tradice uvádí tvar odlišný od kontextového, je to buď chybný hebraismus (na př. הִיל místo *הִיל Dan 3, 4; Ezr 4, 23; יָדִי místo *יָדִי Dan 3, 15), nebo umělé rozlišení v některých tvarech: v pause většinou i, v kontextu vždy e: יִתְעַבֵּר (Ezr 6, 12; 7, 21) proti יִתְעַבֵּר (Ezr 6, 11; 7, 23; Dan 3, 29). ¹ ²